

Efter föreställningen Bo. Vi diskuterar nycklar, väskor och andra viktiga saker i livet.
Foto Martin Skoog.

Kort om mig: Jag bor i Stockholm där jag också är född.

Jag har gått Balettakademien (79–82) och sedan Mimlinjen (83–86), som mimprogrammet då hette och hörde till Danshögskolan.

Jag har varit medlem, skådespelare och senare konstnärlig ledare för Teater Tre, tidigare Mimensemblen/Nya mimensemblen. Jag har nyligen lämnat teatern.

Jag är nu frilansande mimskådespelare och studerar en Master i skådespelerikonst och blir färdig våren -23.

Jag har arbetat på Colombine Teaterförlag

Jag är medlem i Dramatikerförbundet och sitter i Small Size Networks styrelse.

-På vilket sätt är mimen närvarande i dina konstnärliga val/i din praktik

-Vad hände?!

En

liten pojke i publiken står upp och kommenterar ljudligt föreställningen Halli hallå. (2–4 år)

Vid varje ny händelse genom hela föreställningen slår han ut armarna i en frågande gest och ropar högt och glatt -Vad hände!?

Föreställningens språk är rörelse. Där finns ord och röst men rörelsen berättar historien.

Halli hallå är genomkoreograferad men det är inte dans och inte heller klassisk mim. Något däremellan eller kanske både och. Dansens flöde och mimens gestaltande och allt i en för den yngsta publiken renodlad tydlighet och i ett nu.

Berättelsen är skenbart enkel. Vad är mitt och vad är ditt. Kan vi dela och hur? Det är frågeställningar som följer oss hela livet, orsakar krig och konflikter men som också väcker en tvååringens empati och rättspatos.

Mitt rörelsespråk är sprunget ur både mim och dans. Jag har högskoleutbildning från båda världarna och har under många år utforskat scenkonst för barn. Det har varit ett yrkesliv i

mer än 35 år med ett intensivt skapande och spelande. Turnéer över hela Sverige och runt om i världen. Säkert flera tusen spelade föreställningar!

Dansutbildningens värld var hård och bestämd. Givna regler skulle hållas oavsett teknik. Kropparna skulle helst vara så lika varandra som möjligt och håret stramt ihopsamlat så det inte störde linjerna vi försökte åstadkomma. Jag längtade efter mer gestaltning. Tyckte bäst om Grahamteknik där de grekiska dramerna fanns närvarande i kraftfulla rörelser. Martha Graham som skapade tekniken var också en föregångare i att bryta normer för genus inom dansen. Alla, oavsett kön gjorde samma starka, dramatiska rörelser.

Jag sökte mig sedan till mimen, kom in på mimlinjen som mimprogrammet då hette och klev in i en helt annan rörelsevärld. Här var visserligen tekniken också viktig men det var på något sätt omvänt, tekniken skulle anpassas till min kropp, omfattas och användas av mig, inte tvärt om.

-Vila nu i sommar, säger en av jurymedlemmarna när jag får beskedet att jag är antagen till mimutbildningen. Jag trodde att jag hört fel, van att alltid bli anmodad att komma i kapp på Balettakademiens sommarkurser.

Vila! Vilken befrielse!

I mimen fick mitt eget skapande och min tolkning av tekniken stort utrymme. Jag klippte av håret som blev kort och punkspretigt.

Det egna skapande i utbildningen gav mig en identitet som en självständig konstnär och det var med denna kaxighet jag gav mig ut i yrkeslivet med både dansen och mimen i kroppen.

Jag har alltid haft rörelsen som utgångspunkt i mitt skapande. Idéer och teman måste alltid bjuda in till eller starta i rörelsen även om ord och röst också finns med. Mimen men också dansen är en förutsättning. Det är mitt språk.

-Vad är det som sätter igång dig i ditt arbete och som påverkar dina val?

Jag har i mer än 20 år fokuserat på ett undersökande av scenkonst för barn i åldern 0–6 år.

Jag drivs av en nyfikenhet att utforska hur man kan göra scenkonst för barn.

Mina frågor har varit många: vad handlar en pjäs för bebisar om? Hur spelar man teater för ett litet barn? Vad gör jag om alla blir rädda eller ve och fasa, springer upp på scenen.

Att hela tiden behålla ett frågande forskande arbetssätt har varit viktigt och stimulerande.

Jag har som medlem i Teater Tre fått regelbundna möjligheter att göra föreställningar som ingått i teaterns repertoar.

Jag är upphovsperson till 8 pjäser och jag har i de flesta fall också varit skådespelare i föreställningarna.

Jag får en idé, ett embryo, en bild som sakta får växa, mogna, samla bärighet och förankring. Efter kanske ett års (ibland flera!) odlande får idén sin presentation, en liten text, en titel som senare kan växa till ett synopsis och frågeställningar som kan utvecklas vidare.

Idén ska bjuda in till rörelseberättande, tilltala ett litet barn och vara spännande att utforska konstnärligt. Sedan måste det provas många gånger med en referenspublik och det blir viktigt och ibland helt avgörande hur föreställningen tas emot.

Jag dras ofta till surrealistisk konst när jag söker bildinspiration till föreställningar och jag tänker ofta på att världen kanske ter sig så för ett litet barn. Objekt som inte hör ihop kan mötas, tingen har märkliga proportioner och gränsen mellan dröm och vakenhet är utsuddad. I mimens och rörelsens värld är också allt möjligt. Jag kan omforma mig till en groda, iscensätta min egen födelse, bära världen på mina axlar och släcka krig med en hink vatten.

I föreställningen Klä på klä av, den första föreställningen för 2 åringar, hade jag tidigt idén om att utforska påklädandets svåra konst. Där fanns färg, form och rörelse alldeles naturligt. En tydlig situation som inte krävde någon förklaring eller några ord men som speglade ett litet barns vardag och nyvunna förmåga, att klä sig själv.

Jag har haft den stora förmånen att få arbeta med många begåvade kollegor under åren och de återkommande samarbeten jag haft har byggt ett gemensamt språk och en förståelse för den mycket komplexa processen det är att skapa scenkonst för små barn

I föreställningen Bubbla hade scenografen Ylva Sanner, min konstnärspartner i mer än 20 år, en rumsidé tidigt; ett rött, varmt rum med mjuk tjock matta.

Jag bad om en dörr i scenografen i mitten längst bak. Dörren blev en tacksam tittutlek, vem kommer och hälsar på? En händelse som hela föreställningen kunde byggas vidare på.

Rummet i föreställningen Bubbla, för bebisar 6–12 månader

Dörren är ljusgrön i det röda omslutande rummet. Jag vänder ryggen mot publiken en kort stund för att öppna den.

Det är spännande. Vad finns där utanför? Jag hör och känner publikens förväntan, en förändring i andningen, en reaktion på aktionen och på frågan- Vem är det som ringer på dörren? Dörren öppnas och ett par skor skjuts in och presenteras som

-Skor!

Fortfarande en förväntansfull andning och nu introduceras en hatt som får presentationen

- En hatt!

Sist kommer en person

-En liten gubbe!

Publiken (de vuxna) får ge honom ett namn.

Kanske blir det Svante, Gösta eller Gunnar. Några bebisar vevar nu entusiastiskt med armar och ben.

En presentation av skådespelaren, sceneriet uppdelat med korta mellanrum som ger möjlighet till en dialog med publiken.

Aktion-andning-svar-andning.

-Var finns din största passion i ditt skapande?

Vad är det som gör att du, om och om igen väljer att jobba med detta och inte något annat?

Jag älskar scenkonst i alla former och särskilt bra scenkonst för barn!

Jag vill att teater för barn ska ge dem förutom en konstnärlig upplevelse, ett utrymme, en röst och ett erkännande.

Tänk att få möjlighet att utforska en liten människas första möte med teater!

Jag upplever trots många år i yrket att jag bara är i början på en viktig upptäcktsfärd.

Den första föreställning Nya Mimensembeln skapade för barn hette Kalla kusiner och året var 1987. Föreställningen kom till i ett fint samskapande och vi använde för säkerhets skull både mim, replik, dans, akrobatik, dockor och ett ganska så expressivt scenspråk. (Se bild! Foto från en recension) Jag biter den snälle kusinen (Jurgen Anderson) som kommer med presenter på min födelsedag.

Barnen blev förstas rädd men trots det blev föreställningen framgångsrik och spelade mycket på turné.

Publikmötet blev en chock för mig. Jag kände mig avklädd, inget mörker som dolde publiken. Jag såg alla och publiken gjorde sig påmind hela tiden genom ett högljutt gensvar. Det var skrämmande och alldeles fantastiskt!

Jag blev sedd och hårt och ärligt bekräftad.

Som i en förälskelse, just så blev det, en lång förälskelse.

För ett litet barn som kommer första gången till en teater, är den stora frågan:

-Vad är teater?

Inte sällan finns en rädsla vad man kan tänkas bli utsatt för på en teater.

Rädsla för att bli skrämmd, blöt eller kanske teater gör ont?

Jag vet att många vuxna också är rädda för teater.

En föreställning är en kraftfull händelse som ligger utanför ens kontroll.

När jag ser en bebis eller ett litet barn komma in på teatern, så föreställer jag mig ibland att hen vet vad allt smakar i rummet. Eller drabbas av en oemotståndlig lust att genast samla in kunskap om alla smaker. Så fort som möjligt smaka, känna, registrera och uppleva.

Insikten och kunskapen om denna ständiga kartläggning, som är en förutsättning för det lilla barnets utveckling och en strategi för att klara tillvaron, är helt nödvändig för att förstå något litet om hur de uppfattar en teatersituation.

Vid sidan av denna kartläggning är det dagsform, matstatus, sovstund, blöjstatus och en mängd av intryck på väg till teatern, med andra ord är teaterhändelsen en mycket komplex situation som kräver ett varsamt och lyhört välkomnande.

Att lära sig språket, bemästra dialogen, där förslaget från scenen och svaret i publiken kan vara alltifrån andning, en rörelse, en sträckt intresserad nacke till en högljudd kör med ljud och ord, är nödvändigt för att kunna läsa av situationen och kunna parera eventuellt kaos och kunna genomföra föreställningen bra.

Ibland ropar barnen-Hej då Teatern! till mig när de går. Jag har då blivit personen som heter Teatern och blivit ett svar på frågan vad teater är.

Och respekten jag ser hos de vuxna efter föreställningen när de förstår att deras bebis eller barn haft en alldeles egen upplevelse av scenkonst.

Eller stunden när jag ser att en liten människas fråga och skräck inför en okänd situation omvandlas till glädje, kroppen slappnar av och vi börjar andas tillsammans.

-Jag saknar dig redan! säger ett barn och kramar mig hårt innan det går.

Hur kan jag annat än älska den responsen?!

Jag önskar att alla skådespelare någon gång under sitt yrkesliv får uppleva denna mycket speciella närvaro och dialog det innebär att spela för de yngsta!

Vågar du göra det du vill?

Teater Tres tidigare konstnärliga ledare Bengt Andersson och Lena Stefenson gav mig förtroendet och utrymmet att utveckla mitt eget skapande.

Det fanns resurser, kunnande och goda kollegor. Tillsammans var det lättare att våga. Jag fann ganska snabbt min metod och publik. Idéer har jag alltid.

Att få arbeta fram föreställningar i ett samskapande har varit en glädje, svårt ibland, men ett kollektivt mod och kunnande har varit avgörande.

Mitt samarbete med verksamhetsledare Lena Yxner har också varit mycket viktigt då hennes kunnande sträcker sig utöver administration till dramapedagogik. Hennes kunskaper bekräftade och lärde mig att en teaterhändelse för små barn avslutas när barnet själv vill och

dess vuxna kan hjälpa till att förlänga och fördjupa händelsen med dramapedagogiska verktyg. Att ge barnen en möjlighet att själva ta föreställningen med sig genom lek och samtal innebär att de får makten att äga sin upplevelse.

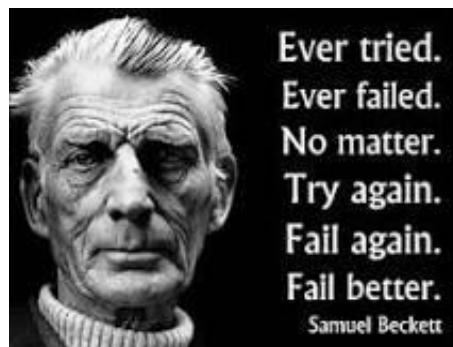
I mitt undersökande av scenkonst för de yngsta har i begreppet "vad funkar och vad funkar inte" i relation till ett litet barn i publiken varit viktigare än att "lyckas".
Eller helt enkelt det som funkar är synonymt med att lyckas.

Vad finns då i begreppet funkar?

Att grundidén har utvecklats till en färdig föreställning där scenografi, musik, ljussättning och skådespeleri tillsammans når en konstnärlig höjd, berättar det vi vill och tas emot av barnen i publiken.

Jag vågar försöka och hävdar min rätt att få prova mig fram.

Om något moment i en föreställning inte fungerar vid premiären så har vi arbetat vidare med det. Föreställningen har inte varit färdig. En föreställning kanske aldrig blir klar.

Samuel Becketts ord om try and fail antyder en annan tolkning av ordet misslyckas.

En möjlighet och en chans att prova och prova igen.

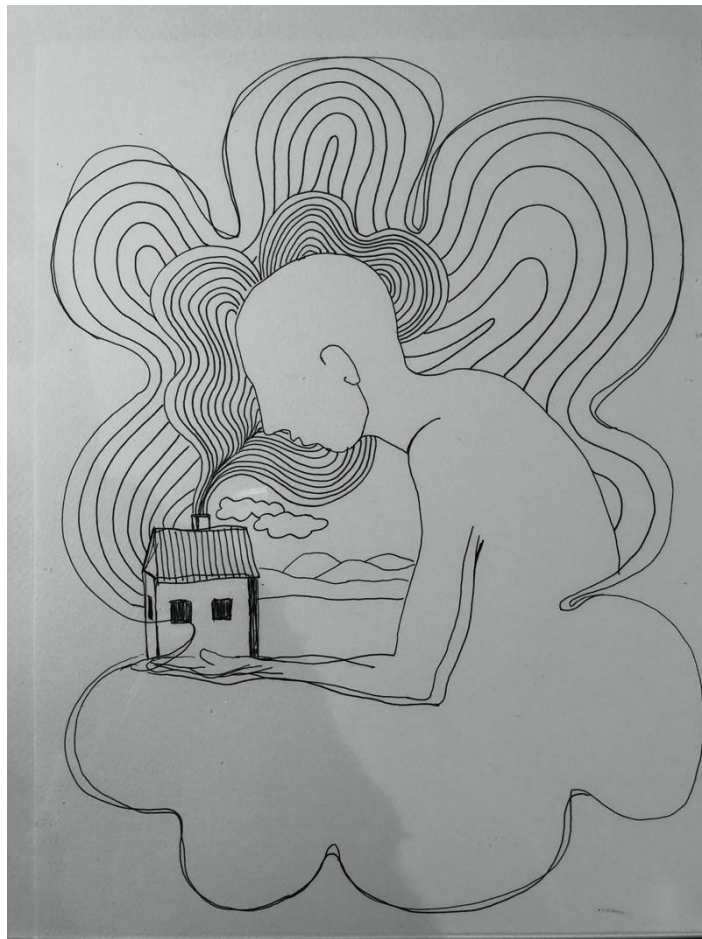
Att våga prova.

Nu provar jag att skriva. Det är också modigt.

Och ja, jag vågar! Nyfikenheten och drivkraften är starkare än rädslan att misslyckas.

Tack Mimplattformen för ordet!

Sara Myrberg januari 2023

Drömskt
Inspirationskiss av Ylva Sanner